SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:826

av Sten Bergheden (M)

Viktade betyg för bättre kompetensförsörjning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att utreda ett system med viktade betyg där vissa ämnen ges större betydelse vid antagning till högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra försöksverksamhet med viktade betyg inom utvalda utbildningsområden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver fler människor med rätt kunskaper för de utbildningar och yrken som samhället behöver. Samtidigt råder det brist på utbildad arbetskraft inom flera viktiga områden som vård, skola, teknik och industri. dag värderas gymnasiebetyg i stort sett lika oavsett vilken utbildning en elev söker. Det innebär att betyg i ämnen som är avgörande för en viss utbildning ofta väger lika tungt som ämnen som har mindre betydelse för den framtida yrkesinriktningen.

Den som söker en ingenjörsutbildning bör kanske rimligen gynnas av höga betyg i matematik, fysik och teknik. Den som vill bli läkare, sjuksköterska eller veterinär bör

kanske få större nytta av goda kunskaper i biologi och kemi. För blivande lärare bör exempelvis svenska och de ämnen man ska undervisa i kunna få större betydelse.

Ett system med viktade betyg skulle göra kopplingen tydligare mellan utbildning, kunskap och framtida yrkesval. Det skulle också uppmuntra fler elever att lägga extra tid och kraft på de ämnen som är viktigast för den utbildning de vill söka.

Flera andra länder använder redan system där vissa ämnen spelar större roll vid antagning till särskilda utbildningar. I Storbritannien ställs ofta tydliga krav på specifika ämnen och betyg för att komma in på exempelvis läkar-, ingenjörs- och juridikutbildningar. I Tyskland vägs ämneskunskaper och relevanta skolresultat in vid antagning till flera utbildningar. Även många universitet i USA lägger stor vikt vid resultat i de ämnen som är mest relevanta för den utbildning den sökande vill läsa.

Sverige bör ta till vara erfarenheterna från dessa länder och utreda hur ett liknande system kan anpassas till svenska förhållanden. Målet ska inte vara att göra skolan krångligare utan att skapa tydligare drivkrafter för kunskap och bättre matchning mellan utbildning och arbetsmarknad. Kunskap ska löna sig. Elever som satsar på de ämnen som är viktiga för deras framtida utbildning och yrke ska också få större möjlighet att dra nytta av sina prestationer. Ett system med viktade betyg kan bidra till högre kunskapsnivåer, bättre studieresultat och en starkare kompetensförsörjning i hela landet.

Förändringen bör utredas noggrant och införas på ett sätt som är enkelt, rättvist och lätt att förstå för elever, föräldrar och skolor. Sverige behöver ett utbildningssystem som i större utsträckning premierar relevanta kunskaper och hjälper fler unga att välja utbildningar som leder till arbete och framtidstro.

Sten Bergheden (M)